

Research Paper

Comparison of academic self-concept and academic excitement of students from divorced and united families in the post-corona era

Reza Sheibanifar ^{1*}, Iman Karimi ¹, Soheil Hashemi ¹ & Rahim Hamidipour ²

1. MA. Departement of school counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Islamic Azad University, Arak, Iran.
2. Assistant Professor, Educational Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran.

Citation: Sheibanifar, R., Karimi, I., Hashemi, S. & Hamidipour, R. (2023). [Comparison of academic self-concept and academic excitement of students from divorced and united families in the post-corona era (Persian)]. *Journal of Research in child and adolescent psychotherapy*, 2(1):45-56. <https://dx.doi.org/10.22098/rcap.2023>

doi 10.22098/rcap.2023

Article Info:

Received: 2023/05/27

Accepted: 2023/06/20

Available Online: 2023/06/20

Key words:

Academic self-concept, academic excitement, divorced families, students, post-corona

ABSTRACT

Objective: The tensions caused by the Corona epidemic and the noticeable changes in the family cause many problems for students from divorced families. Divorce and separation of parents is the foundation of many problems, one of which is disruption in children's academic performance. The purpose of the present study Comparison of academic self-concept, academic excitement of students from divorced and united families in the post-corona was.

Methods: The statistical population of the study included all middle school students Arak city in the academic year 2022-2023, where 30 students from divorced families and 30 students from normal families were selected as available. The current research plan It was a causal-comparative All Subjects Tools used, the academic self-concept of B. Yassen Chi (2004), the academic excitement of Pakran et al. (2005) were completed. Results using software spss and the multivariate variance test was analyzed between the two experimental and control groups.

Results: There is a significant difference between the two groups of students from divorced and integrated families in all components of academic self-concept, in the level of general self-concept, school self-concept, and non-school self-concept. The results of the present study showed that after the parents' divorce, the academic self-concept and academic excitement of the children decreased.

Conclusion: Therefore, students from divorced families have lower academic self-concept and academic excitement than students from united families. Paying attention to academic self-concept and academic excitement of students from divorced families is effective in their academic progress.

Extended Abstract

1. Introduction

The tensions caused by the start of the Corona epidemic and the noticeable changes in the family cause many problems for the children of divorce. Research shows that the injuries of children of divorced families are manifested in the fields of individual performance (educational, cognitive, emotional, emotional), interpersonal and family (Kavian et al, 2015). Divorce also brings harm to children 2021. Depression, separation anxiety, feeding problems, sleep problems, isolation, incompatibility, aggression,

academic performance decline, behavior problems, problems with peers and anxiety problems are among the damages of divorce for children (Sun and Zhao, 2016). Lack of understanding and perception of parents living apart, lower mental health and more use of emotional and avoidance coping methods, more aggressiveness, child's fear of rejection, changes in living conditions, embarrassment, guilt, worry about future separations and permanent fear of The unknown problem and low self-esteem originate from the child's anxiety (Lord, 2015, Yahyazadeh and Hamed, 2015). Children from single-parent families, which are managed only by the mother, experience more psychological stress, personality problems, school problems, aggression and lack of compatibility with the same age group

*Corresponding Author:

Reza Sheibanifar

Address: MA. Departement of school counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Islamic Azad University, Arak, Iran.

Tel: +98 (916) 7472078

E-mail: Rezasheybani1996@yahoo.com

compared to other children (Mehi, 2015). the academic performance of their children. The negative effects caused by Corona and children not going to school will be effective in their behavioral problems and their interactions with parents and school. Considering that no research was found with the mentioned variables in the corona epidemic on the children of divorce, it was one of the reasons for conducting this research. The current research seeks to answer the question that what is the difference between students from divorced and united families in terms of academic self-concept, academic excitement in the post-corona period?

2. Materials and Methods

In the current study, descriptive research method of comparative causal type was used; Also, this research was specific and objective in terms of its practical purpose and results and had a practical aspect. The statistical population of the study included all middle

school students in the academic year 2022-2023, for this purpose, the sample size includes 60 students (30 students from divorced families and 30 students from united families) who are available by sampling method. selected.

The criteria for entering the research sample were: 1) complete mental health of the students and no history of taking psychiatric drugs in the last six months; 2) their satisfaction to participate in the test; These criteria were evaluated through self-report. After collecting the results, they were coded in Excel software and then through the software SPSS correlation between variables was determined.

3. Results

Tables 1 and 2 present the descriptive statistics related to the variables of academic self-concept and academic excitement in two groups of divorced and united families.

Table 1. Descriptive findings of research variables in divorce family group

Variable	Mean	Standard deviation	The least data	The most data	
Academic self-concept	General self-concept	25.77	1.95	22	29
	School self-concept	20.90	2.23	18	28
	Non-academic self-concept	25.65	2.04	22	29
Academic excitement	Enjoy the class	13.37	1.33	11	15
	anger	24.97	1.38	22	28
	anxiety	18.32	1.02	16	20
	shame	22.42	1.03	20	24
	Pride	7.72	1.10	6	9
	disappointment	18.32	1.02	16	20
	tiredness	18.20	1.11	16	20

The results show that the children of united families have a higher average in academic self-concept (35.22) than the children of divorced families (25.77). Also, the average academic excitement in the children of a united family shows a higher ratio than the children of a divorced family.

The results of the Wilkes Lambda test showed that there is a significant difference between the two groups in at least one of the components of academic self-concept. $F(2, 56) = 9.48$ ($P < 0.05$) as well as between the two groups, there is a significant difference in at least one of the academic excitement components. $F(7, 56) = 150.19$ ($P < 0.05$) according to the results obtained from the Box, Wilks's Lambda and Lone tests, the analyzes related to the effects between the subjects were examined, and the results obtained in Table number 3 can be seen. According to Table 3, there is a significant difference between the two experimental and control groups in all components of students' academic self-concept as follows:

There is a significant difference between the test and control groups in the level of general self-concept. ($F(1, 58) = 11.76$ and $P > 0.05$). In this way, the amount of general self-concept in the experimental group is significantly higher than the control group. The group variable explains 13.7% of the variance of general self-concept.

There is a significant difference between the experimental and control groups in the level of school self-concept. ($F(1, 58) = 17.65$ and $P > 0.05$). In this way, the amount of school self-concept in the experimental group is significantly higher than the control group. The group variable explains 12.2% of the variance of school self-concept.

There is a significant difference between the experimental and control groups in the level of non-academic self-concept. ($F(1, 58) = 15.62$ and $P > 0.05$). In this way, the amount of non-academic self-concept in the experimental group is significantly higher than the control group. The group variable explains 10.2% of non-academic self-concept variance.

Discussion and Conclusion

The present research is aimed at A comparative study of academic self-concept, academic excitement of students from divorced families with coherent families was conducted in the post-corona period. The results showed that two groups of students from divorced and united families have significant differences in academic self-concept, academic excitement. The results of the present study showed that after the parents' divorce, the academic self-concept and academic excitement of the children decreased. According to the first findings of the research, there is a significant difference in all components of students' academic self-concept, in the level of general self-concept, school self-concept, and non-school self-concept between the two experimental and control groups .A number of consistent studies on academic self-concept also show that the level of self-concept among children whose parents are separated is lower than among children who live with their parents.The results of this research with research [Wimmer \(2019\)](#) Alignment Is. Regarding this hypothesis, it can be said that the children of cohesive families have more independence and authority in life, and this

independence and autonomy causes them to make more progress in lessons and have less intellectual preoccupations.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles have been observed in all stages of the research. The information of all participants in the research was kept completely confidential. Also, all participants in the research were allowed to withdraw from the research whenever they wanted, at any stage of the research.

Funding

No financial support was received from any governmental or non-governmental organization to conduct this research.

Authors' contributions

All authors have participated in the design, implementation and writing of all sections of the present study.

Conflicts of interest

This article has no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

همسنجی خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق و منسجم در دوره پسا کرونا

رضا شبانی فر^{۱*}، ایمان کریمی^۱، سهیل هاشمی^۱ و رحیم حمیدی پور^۲

۱. کارشناسی ارشد، گروه مشاوره مدرسه، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.
 ۲. استادیار گروه آموزشی روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

چکیده

هدف: تنش‌های ناشی از همه‌گیری کرونا و تغییرات قابل‌ملاحظه ایجاد شده در خانواده، باعث بروز مشکلات فراوانی برای دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق می‌شود. طلاق و جدایی والدین زمینه‌ساز مشکلات عدیده‌ای است که از جمله آن‌ها اختلال در عملکرد تحصیلی فرزندان است. هدف مطالعه حاضر همسنجی خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق و منسجم در دوره پسا کرونا بود.

روش‌ها: جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر اراک در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند که ۳۰ دانش‌آموز خانواده طلاق و ۳۰ دانش‌آموز خانواده عادی به صورت در دسترس انتخاب شد. طرح تحقیق حاضر علی‌مقایسه‌ای بود و تمام آزمودنی‌ها، ابزارهای مورد استفاده، خودپنداره تحصیلی بی‌سن چی (۲۰۰۴)، هیجان تحصیلی پکران و همکاران (۲۰۰۵) را تکمیل نمودند. نتایج با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون واریانس چندمتغیری، بین دو گروه آزمایش و گواه تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: بین دو گروه دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق با منسجم، در همه مؤلفه‌های خودپنداره تحصیلی، در میزان خودپنداره عمومی، خودپنداره آموزشی، خودپنداره غیرآموزشگاهی، تفاوت معنادار $P < 0/05$ وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پس از طلاق والدین، خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی فرزندان کاهش یافته است.

نتیجه‌گیری: بنابراین دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی پایین‌تری نسبت به دانش‌آموزان خانواده‌های منسجم دارند. توجه به خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق در پیشرفت تحصیلی آنان موثر است.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰

کلیدواژه‌ها:

خودپنداره تحصیلی، هیجان تحصیلی، خانواده‌های طلاق، دانش‌آموزان، پسا کرونا.

مقدمه

مشکلات اضطرابی از جمله آسیب‌های طلاق برای فرزندان است (سان و ژاو، ۲۰۱۶). عدم فهم و ادراک جدا زندگی کردن والدین، بهداشت روانی پایین‌تر و استفاده بیشتر از شیوه مقابله هیجانی و اجتنابی، پرخاشگری بیشتر، ترس کودک از طردشدگی، تغییرات در شرایط زندگی، خجالت، احساس گناه، نگرانی در رابطه با جدایی‌های بعدی و ترس ماندگار از مشکل ناشناخته و اعتمادبه‌نفس پایین از اضطراب کودک نشأت می‌گیرد (لرد، ۲۰۱۵، یحیی زاده و

تنش‌های ناشی از شروع همه‌گیری کرونا و تغییرات قابل‌ملاحظه ایجاد شده در خانواده، باعث بروز مشکلات فراوانی برای فرزندان طلاق می‌شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهد آسیب‌های فرزندان خانواده‌های طلاق در حوزه‌های عملکرد فردی (تحصیلی، شناختی، عاطفی، هیجانی)، میان فردی و خانوادگی نمود پیدا می‌کند (کاوایان، خجسته کاشانی و تهمی، ۱۳۹۵). همچنین طلاق برای فرزندان نیز آسیب‌هایی به همراه دارد (لیثوید، سیلر و کارنی، ۲۰۱۴؛ پارکر، دورانت و هسلتون، ۲۰۲۱). افسردگی، اضطراب جدایی، مشکلات تغذیه، مشکلات خواب، انزواطلبی، ناسازگاری، پرخاشگری، افت عملکرد تحصیلی، مشکلات رفتاری، مشکلات با همسالان و

* نویسنده مسئول:

رضا شبانی فر

نشانی: کارشناسی ارشد، گروه مشاوره مدرسه، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.

تلفن: ۰۲۸۷۴۷۲۰۷۸ (۹۱۶) ۰۹۸+

پست الکترونیکی: Rezasheybani1996@yahoo.com

پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

حامد، ۲۰۱۵). کودکان خانواده‌های تک‌والد که تنها به‌وسیله مادر اداره می‌شوند استرس روانی، مشکلات شخصیتی، مشکلات مدرسه، پرخاشگری و عدم سازگاری با گروه هم‌سن را در مقایسه با سایر کودکان بیشتر تجربه می‌کنند (مهی، ۲۰۱۵).

مطالعات اخیر در مورد ویروس کرونا نشان داده که اضطراب ناشی از بیماری کرونا و قرنطینه‌سازی خانواده‌ها، سلامت روان خانواده‌ها و کودکان را مستعد بروز نشانه‌های اختلالات روان‌شناختی می‌سازد (شهید و محمدی، ۱۴۰۰). آنچه مهم است این است که همه‌گیری کرونا می‌تواند بر عملکرد تحصیلی فرزندان تأثیرگذار باشد؛ طلاق در خانواده‌ها می‌تواند سبب افت تحصیلی و ضعف خودپنداره دانش‌آموزان شود؛ یکی از ابعاد خودپنداره، خودپنداره تحصیلی است که به بازنمایی‌های ذهنی توانایی‌های فرد در مدرسه و محیط‌های تحصیلی و یا بازنمایی‌های مرتبط با پیشرفت تحصیلی اشاره دارد. به عبارت دیگر، خودپنداره تحصیلی به خودارزیابی یک فرد در مورد قلمرو و توانایی‌های ویژه تحصیلی اشاره دارد (اسلامی، غفاری، موسی‌زاده، هاشمی، ۱۳۹۸). در طول دو دهه گذشته خودپنداره به عنوانی یک رفتار انگیزشی مهم و تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی افراد مطرح شده است و یک مفهوم کلی است که به معنای تصورات فرد از توانایی‌ها و قابلیت‌ها و محدودیت‌های خود است (کوپر، کریگ و بروئل، ۲۰۱۸). مهتا (۱۹۶۹) نیز انگیزه تحصیلی را به‌عنوان عملکرد تحصیلی دانش‌آموز، هم در برنامه‌های آموزشی و هم مشارکت در این برنامه‌ها تعریف کرده است. به اعتقاد وی، انگیزه تحصیلی پیامد یادگیری دانش‌آموزان است؛ یعنی در کلاس‌ها، دانش‌آموزان به‌طور کارآمدی قابلیت‌هایی را شکل می‌دهند و در نتیجه آن یادگیری اتفاق می‌افتد؛ نتیجه یادگیری نیز تغییر الگوی رفتاری دانش‌آموزان از طریق موضوعات درسی مختلف است. پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته‌شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اشاره دارد (نوشاد، ۲۰۰۸) و کلید مهم درک مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان چون افت تحصیلی، انصراف از تحصیل، مردودی‌ها، تجدیدی‌ها و ... محسوب می‌شود (قافله باشی و همکاران، ۱۳۹۴). خودپنداره تحصیلی به ادراک دانش‌آموزان از شایستگی خود در رابطه با یادگیری آموزشی اشاره دارد و به معنی تلقی خود از قابلیت‌ها و محدودیت‌های تحصیلی خویش است (شیخ‌الاسلامی و همکاران،

۱۳۹۶). جینگ^۴ (۲۰۰۷) نشان داد که دانش‌آموزان با خودپنداره تحصیلی پایین، خودشان را به عنوان افرادی با صلاحیت و قابلیت پایین درک می‌کنند که چنین برداشت منفی از توانمندی‌ها منجر به بروز هیجانات منفی از جمله اضطراب امتحان در موقعیت‌های آموزشی می‌شود (رستراوش و محمدی، ۱۳۹۸) از این‌رو بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان از اهمیت خاصی برخوردار است. طیف مخالف انگیزه تحصیلی، مسئله افت تحصیلی است، مسئله‌ای که می‌تواند منجر به ترک تحصیل شود و رفتارهای منفی را برای افراد به دنبال داشته باشد؛ بنابراین، پیشگیری از شکست تحصیلی و متعاقب آن، بهبود کیفیت آموزشی و بازده تحصیلی دانش‌آموزان، در گرو توجه به متغیرهای مرتبط با پیشرفت تحصیلی است که هیجان تحصیلی نمونه‌ای از این عوامل است.

فدایمی (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان "رابطه بین نیازهای اساسی روان‌شناختی و درگیری تحصیلی با واسطه‌گری خودکارآمدی" دریافت که نیازهای اساسی روان‌شناختی، به نحو مثبت خودکارآمدی و درگیری تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند و خودکارآمدی تأثیر مستقیم بر درگیری تحصیلی دارد. سماوی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان "بررسی رابطه درگیری‌های تحصیلی، خودکارآمدی و انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر بندرعباس" نشان داد که پیشرفت تحصیلی می‌تواند به وسیله ابعاد درگیری تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و انگیزش تحصیلی به شکل معناداری پیش‌بینی شود. ویمیر^۵ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان "تأثیرات در ابعاد مختلف خودپنداره تحصیلی در بهبودی قبلی دانشجویان پس از یک استرس زا" یافته‌ها حاکی از آن است که تمرکز روی توانایی‌های شخصی خود (به عنوان مثال، استاندارد عملکرد داخلی) با الگوهای سازگارتر پاسخ در شرایط چالش‌برانگیز مرتبط است، در حالی که به نظر می‌رسد تمرکز روی مقایسه‌های اجتماعی مانع مقابله سازگار با استرس دانشگاهی می‌شود. آبیولا و آکومولافه^۶ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان "اثر روش خودمدیریتی بر خودپنداره دانش‌آموزان مدارس متوسطه" در بین چهل دانش‌آموز با هدف مطالعه اثرات روش خودمدیریتی در افزایش خودپنداره دانش‌آموزان متوسطه انجام شده است. نتایج نشان داد روش خودمدیریتی به طور قابل توجهی خودپنداره تحصیلی را در دانش‌آموزان مدارس متوسطه افزایش می‌دهد.

1. mahi
2. Cooper, Krieg & Brownell
3. Noushad
4. Jing
5. Wimmer
6. Abiola & Akomolafe

پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

یکی از عوامل انگیزشی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، هیجان‌های تحصیلی آنان است. هیجان تحصیلی به عنوان هیجان‌هایی که مستقیماً در پیوند با فعالیت‌های پیشرفت یا پیامدهای پیشرفت هستند، تعریف می‌شود (زیدنر^۱، ۲۰۰۷). هیجان‌های تحصیلی طبق ارزش آن‌ها (مثبت یا منفی بودن یا خوشایند ناخوشایند بودن) و درجه‌ی فعالیت (فعال بودن یا غیرفعال بودن) تقسیم می‌شوند (**پکران، ایلویت و مایر^۲، ۲۰۰۹؛ لیننبرنک و پینتریش^۳، ۲۰۱۹**).

بشپور، عیسی‌زادگان، زاهد، احمدیان (۱۳۹۲) در پژوهش خود با عنوان مقایسه خودپنداره‌ی تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری و عادی، پایین بودن خودپنداره تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری را نشان دادند و به نقش مهم متغیرهای مدرسه‌ای در عملکرد یادگیری این دانش‌آموزان اشاره کردند. **شیبانی فر، هاشمی، کریمی، کریمی (۱۴۰۲)** در تحقیق خود با عنوان بررسی مقایسه‌ی انگیزش تحصیلی، نگرش به مدرسه فرزندان طلاق با هم‌تایان عادی در همه‌گیری کرونا، یافته‌هایشان پژوهش حاکی از این بود که بین دو گروه آزمایش و گواه، در همه مؤلفه‌های انگیزش تحصیلی و مؤلفه‌های نگرش نسبت به مدرسه، تفاوت معناداری وجود دارد. **حیات (۱۳۹۶)** در تحقیقی با عنوان "رابطه هیجان‌های تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز" به این نتیجه رسید که بین هیجان‌های مثبت (لذت، امید، افتخار) با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌دار و بین هیجان‌های منفی (خشم، اضطراب، ناامیدی، شرم، خستگی) با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه منفی و غیرمعنی‌دار وجود دارد. **پکران و همکاران (۲۰۱۷)**، در تحقیقی "با عنوان مدل اثرات متقابل، ارتباط بین احساسات و دستاوردها در طول زمان" احساسات مثبت (لذت، غرور) پیشرفت‌های بعدی نمرات پایان سال و نمرات آزمون) را پیش‌بینی می‌کنند و موفقیت در این احساسات را پیش‌بینی می‌کند به کنترل جنسیت، هوش خانواده، اجتماعی و اقتصادی وضعیت و احساسات منفی (خشم، اضطراب، شرم، خستگی، ناامیدی) منفی موفقیت را پیش‌بینی کرد. با توجه به آنچه گفته شد؛ خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی در بین دانش‌آموزان از اهمیت زیادی برخوردار است. بررسی و مطالعه روی فرزندان طلاق موضوعی است که نیازمند بحث‌های دقیق‌تر و موشکافانه‌تر است؛ بنابراین دلیل نمی‌شود دانش‌آموزی که فرزند طلاق است از تحصیل دور بماند؛ بلکه باید مورد بحث بیشتری قرار بگیرند تا اگر این دانش‌آموزان در امر تحصیل با مشکل مواجه هستند؛ این مشکلات کمتر شود. از آنجا که طلاق منجر به تغییرات عمده‌ای

در ساختار خانواده و الگوهای روابط بین اعضای خانواده می‌گردد، می‌توان انتظار داشت که موجب کاهش اثربخشی عملکرد تحصیلی فرزندان طلاق گردد. خلاهای پژوهشی در زمینه فرزندان خانواده‌های طلاق و همچنین با توجه به اینکه کمتر مطالعه‌ای در زمینه متغیرهای یاد شده وجود داشت از دلایل انجام این پژوهش بود. برخی از مطالعات قبلی انجام شده حاکی از آن است که فرزندان طلاق، نسبت به سایر کودکان، احساس نزدیکی کمتری با پدران خود دارند، همچنین می‌پندارند که حمایت کمتری را از طرف وی دریافت می‌کنند. شرایط بحرانی همه‌گیری کرونا مشکلاتی را در خانواده‌ها به وجود آورد که بر روی عملکرد تحصیلی فرزندان تأثیرگذار است. آثار منفی ناشی از کرونا و به مدرسه نرفتن فرزندان در مشکلات رفتاری آن‌ها و تعاملاتشان با والدین و مدرسه مؤثر خواهد بود. نظر به اینکه هیچ پژوهشی با متغیرهای یاد شده در همه‌گیری کرونا بر روی فرزندان طلاق یافت نشد از دلایل انجام این تحقیق بود. پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که بین دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق و منسجم از نظر خودپنداره تحصیلی، هیجان تحصیلی در دوره پساکرونا چه تفاوتی وجود دارد؟

روش پژوهش

در مطالعه حاضر از روش تحقیق توصیفی از نوع علی مقایسه‌ای استفاده شد؛ همچنین، این پژوهش از نظر هدف کاربردی و نتایج آن، مشخص و عینی بوده و جنبه کاربردی داشت. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند، بدین منظور حجم نمونه شامل ۶۰ دانش‌آموز (۳۰ دانش‌آموز از خانواده‌های طلاق و ۳۰ دانش‌آموز از خانواده‌های منسجم) می‌باشد که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب گردید.

معیارهای ورود به نمونه پژوهش عبارت بودند از (۱) سلامت کامل روحی دانش‌آموزان و عدم سابقه مصرف داروی روانپزشکی در شش ماه اخیر (۲) رضایتمندی وی برای شرکت در آزمون (۳) اختلافات خانوادگی پدر و مادر که منجر به طلاق شده است؛ که این معیارها از طریق خودگزارشی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پس از جمع‌آوری، در نرم‌افزار اکسل کدگذاری شد و سپس از طریق نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ همبستگی بین متغیرها مشخص شد.

مقیاس خودپنداره تحصیلی (ASC): پرسشنامه حاضر در سال

1. Zidner
2. Pekrun, Elliot & Maier
3. Linnenbrink & Pintrich

پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

زیرمقیاس‌های مربوط به کلاس، که شامل ۸۰ سؤال است و هشت هیجان زیر را اندازه‌گیری می‌کند: لذت از کلاس، امیدواری، غرور (افتخار)، عصبانیت (خشم)، اضطراب، شرم، ناامیدی و خستگی (بی‌حوصلگی). قسمت مربوط به هیجان‌ات امتحان، که شامل ۷۷ سؤال است عبارتند از: لذت از امتحان، امیدواری، غرور، عصبانیت، اضطراب، آرامش، شرم و ناامیدی. هیجان‌ات مربوط به یادگیری، که شامل ۷۵ سؤال است؛ لذت از یادگیری، امیدواری، غرور، عصبانیت، اضطراب، شرم، ناامیدی و خستگی را اندازه‌گیری می‌کند. در این پرسشنامه دانش‌آموزان تجربیات هیجانی خود را در یک مقیاس لیکرتی ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) درجه‌بندی می‌کنند. پژوهش پکران و همکاران (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که آلفای کرونباخ محاسبه شده برای خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه از ۰/۷۵ تا ۰/۹۵ بدست آمده است که نشان دهنده پایایی قابل قبول این ابزار است. کدیور و همکاران (۱۳۸۸)، این پرسشنامه را در جامعه دانش‌آموزان دبیرستانی ایران مورد اعتباریابی قرار داده و پایایی مقیاس هیجان‌های مربوط به کلاس این پرسشنامه را نیز بین ۰/۷۳ تا ۰/۸۴ گزارش نموده‌اند.

یافته‌ها

شاخص‌های توصیفی مربوط به متغیرهای جمعیت شناختی، نشان داد که بیشترین تعداد دانش‌آموزان بر مبنای جنسیت پسر هستند. همچنین بیشترین والدین بین ۳۰-۴۰ بودند. جدول ۱ و ۲ آمار توصیفی مربوط به متغیرهای خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی را در دو گروه خانواده طلاق و منسجم ارائه می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که فرزندان خانواده منسجم در خودپنداره تحصیلی (۳۵/۲۲) میانگین بالاتری نسبت به فرزندان خانواده طلاق (۲۵/۷۷) دارند. همچنین میانگین هیجان تحصیلی در فرزندان خانواده منسجم نسبت بالاتری به فرزندان خانواده طلاق را نشان می‌دهد.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای تحقیق در گروه خانواده طلاق

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمترین داده	بیشترین داده
خودپنداره تحصیلی	خودپنداره عمومی	۲۵/۷۷	۱/۹۵	۲۹
	خودپنداره آموزشی	۲۰/۹۰	۲/۲۳	۲۸
	خودپنداره غیر آموزشی	۲۵/۶۵	۲/۰۴	۲۹
هیجان تحصیلی	لذت از کلاس	۱۳/۳۷	۱/۳۳	۱۵
	خشم	۲۴/۹۷	۱/۳۸	۲۸
	اضطراب	۱۸/۳۲	۱/۰۲	۲۰
	شرم	۲۲/۴۲	۱/۰۳	۲۴
	غرور	۷/۷۲	۱/۱۰	۹
	ناامیدی	۱۸/۳۲	۱/۰۲	۲۰
	خستگی	۱۸/۲۰	۱/۱۱	۲۰

۲۰۰۴ توسط بی‌یسن چی پس از اجرا بر روی ۱۶۱۲ دانش‌آموز دوره ابتدایی ساخته شد. تمرکز پرسشنامه حاضر بر سنجش خودپنداره دانش‌آموزان دوره ابتدایی و راهنمایی است و بر این اساس خودپنداره را در سه سطح عمومی آموزشی و غیر آموزشی مورد سنجش قرار می‌دهد. پرسشنامه حاضر از نوع خود گزارشی است که شامل ۱۵ عبارت بوده و پاسخ‌ها به صورت مقیاس لیکرتی چهار گزینه‌ای طراحی شده است. آزمودنی‌ها می‌توانند پاسخ‌های خود را از میان گزینه‌های ۴- کاملاً موافق ۳- موافق ۲- مخالف ۱- کاملاً مخالف انتخاب کنند. حداقل نمره آزمودنی در این آزمون ۱۵ و حداکثر آن ۶۰ است. بالاتر بودن نمره آزمودنی نسبت به سایر آزمودنی‌ها نشان دهنده خودپنداره مثبت تری نسبت به سایرین است. ضریب آلفای کرونباخ سه عامل در پژوهش بی‌یسن چی (۲۰۰۴) خودپنداره عمومی، آموزشی و غیر آموزشی در سطح اطمینان $p < 0/05$ به ترتیب برابر با ۰/۷۵، ۰/۸۲ و ۰/۸۲ است. ضریب خبی یا کای دو که نشان دهنده همبستگی درونی عبارات آزمون بوده و در حالات مختلف از نظر آماری، سطح معنادار را نشان می‌دهد. همچنین این پرسشنامه به وسیله مرعشیان و همکاران (۲۰۱۲) در نمونه ۳۶ نفره استفاده شده که ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۹۲ بوده است.

مقیاس هیجان تحصیلی (AEQ): این ابزار به منظور اندازه‌گیری هیجان‌های تحصیلی دانش‌آموزان توسط پکران و همکاران (۲۰۰۵) طراحی و ساخته شده است. این پرسشنامه از نوع خود گزارشی و مداد کاغذی است که در سه قسمت، شامل بخش هیجان‌های مربوط به کلاس، هیجان‌های مربوط به یادگیری و هیجان‌های مربوط به امتحان تهیه شده است. بخش مربوط به هیجان امتحان تحت عنوان «پرسشنامه هیجان‌ات امتحان» انتشار یافته و یک بخش کامل و مجزا از پرسشنامه را تشکیل می‌دهد. در هر قسمت ۸ زیرمقیاس وجود دارد.

جدول ۲. یافته‌های توصیفی متغیرهای تحقیق در گروه خانواده منسجم

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمترین داده	بیشترین داده
خودپنداره تحصیلی	خودپنداره عمومی	۲/۱۱	۳۱	۳۹
	خودپنداره آموزشی	۱/۹۰	۲۷	۳۳
	خودپنداره غیرآموزشگاهی	۲/۳۴	۳۰	۳۹
هیجان تحصیلی	لذت از کلاس	۱/۰۲	۱۶	۲۰
	خشم	۱/۵۴	۲۷	۳۲
	اضطراب	۱/۰۳	۲۰	۲۴
	شرم	۱/۲۱	۲۴	۲۹
	غرور	۱/۳۱	۱۰	۱۴
	ناامیدی	۱/۰۲	۲۱	۲۶
	خستگی	۱/۱۶	۲۰	۲۵

معناداری بیشتر از گروه گواه می باشد. متغیر گروه ۱۳/۷ درصد واریانس خودپنداره عمومی را تبیین می کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان خودپنداره آموزشی تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 17/650$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان خودپنداره آموزشی در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می باشد. متغیر گروه ۱۲/۲ درصد واریانس خودپنداره آموزشی را تبیین می کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان خودپنداره غیرآموزشگاهی تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 15/623$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان خودپنداره غیرآموزشگاهی در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می باشد. متغیر گروه ۱۰/۲ درصد واریانس خودپنداره غیرآموزشگاهی را تبیین می کند.

نتایج آزمون لامبدای ویلکز نشان داد که بین دو گروه حداقل در یکی از مولفه های خودپنداره تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(3, 56) = 22/948$ و $P < 0/05$) و همینطور بین دو گروه، حداقل در یکی از مولفه های هیجان تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(3, 56) = 19/150$ و $P < 0/05$) با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون های باکس، لامبدای ویلکز و لون، تحلیل های مربوط به اثرات بین آزمودنی ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به دست آمده در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است. بر اساس جدول ۳، بین دو گروه آزمایش و گواه، در همه مؤلفه‌های خودپنداره تحصیلی دانش آموزان، به شرح زیر تفاوت معنادار وجود دارد:

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان خودپنداره عمومی تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 11/760$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان خودپنداره عمومی در گروه آزمایش به طور

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس چند متغیره اثرات گروه بر مولفه های ، خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی

منابع	متغیر وابسته	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معنی داری	مجدور اینا
گروه	خودپنداره عمومی	۱۱۸/۹۰۰	۱	۱۱۸/۹۰۰	۱۱/۷۶۰	۰/۰۲۶	۰/۱۳۷
	خودپنداره آموزشی	۱۳۶/۹۰۰	۱	۱۳۶/۹۰۰	۱۷/۶۵۰	۰/۰۲۶	۰/۱۲۲
	خودپنداره غیرآموزشگاهی	۱۲۹/۷۵۶	۱	۱۲۹/۷۵۶	۱۵/۶۲۳	۰/۰۰۵	۰/۱۰۲
	لذت از کلاس	۲۰۳/۲۲۵	۱	۲۰۳/۲۲۵	۱۴/۳۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۹۸
	خشم	۲۰۳/۲۲۵	۱	۱۹۹/۲۲۵	۱۶/۳۶۷	۰/۰۰۱	۰/۱۱۹
	اضطراب	۲۰۳/۲۲۵	۱	۲۶۷/۵۴۲	۱۸/۳۵۹	۰/۰۰۱	۰/۱۳۹
	شرم	۲۰۳/۲۲۵	۱	۲۵۵/۱۸۶	۱۵/۴۰۹	۰/۰۰۱	۰/۱۲۸
	غرور	۲۰۳/۲۲۵	۱	۲۶۳/۳۴۸	۱۲/۴۳۷	۰/۰۰۱	۰/۱۰۰
	ناامیدی	۲۰۳/۲۲۵	۱	۱۹۲/۶۴۹	۱۳/۵۱۹	۰/۰۰۱	۰/۱۱۹
خطا	خستگی	۲۰۳/۲۲۵	۱	۲۳۴/۴۸۸	۱۵/۶۹۱	۰/۰۰۱	۰/۱۵۴
	خودپنداره عمومی	۶۶/۶۷۲	۵۸	۱۸/۰۱۹	-	-	-
	خودپنداره آموزشی	۹۱/۳۱۹	۵۸	۲۷/۴۹۳	-	-	-
	خودپنداره غیرآموزشگاهی	۸۲/۳۲۷	۵۸	۲۴/۶۶۸	-	-	-

پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

-	-	-	۱۹/۱۹۴	۵۸	۷۹/۴۳۲	لذت از کلاس	خطا
-	-	-	۲۹/۳۹	۵۸	۷۴/۶۵۴	خشم	
-	-	-	۲۷/۸۹	۵۸	۷۵/۲۲۸	اضطراب	
-	-	-	۲۶/۲۷	۵۸	۸۲/۹۸۴	شرم	
-	-	-	۲۶/۹۳	۵۸	۸۰/۳۵۸	غرور	
-	-	-	۲۳/۴۶	۵۸	۷۷/۷۸۶	نامیدی	
-	-	-	۲۷/۹۷	۵۸	۷۸/۳۱۸	خستگی	

دارد. ($F(1, 58) = 15/691$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان خستگی در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۱۵/۴ درصد واریانس خستگی را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به منظور هم‌سنجی خودپنداره تحصیلی، هیجان تحصیلی دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق با منسجم در دوره پساکرونا انجام گرفت. نتایج بیانگر این بود که دو گروه از دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق و منسجم در خودپنداره تحصیلی، هیجان تحصیلی با یکدیگر تفاوت معناداری دارند. نتایج با یافته‌های ویمر (۲۰۱۹)، زندگی‌آبادی (۱۳۹۷)، اقدامی (۱۳۹۷) همسو بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که پس از طلاق والدین، خودپنداره تحصیلی و هیجان تحصیلی در فرزندان کاهش یافته است. با توجه به یافته‌های اول پژوهش بین دو گروه آزمایش و گواه، در همه مؤلفه‌های خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان، در میزان خودپنداره عمومی، خودپنداره آموزشی، خودپنداره غیر آموزشی، تفاوت معنادار وجود دارد. تعدادی از مطالعات همسو در زمینه خودپنداره تحصیلی نیز نشان می‌دهند که سطح خودپنداره در بین فرزندان که والدین آن‌ها از هم جدا شده‌اند پایین‌تر از کودکانی است که با والدین خود زندگی می‌کنند. نتایج این پژوهش با پژوهش ویمر (۲۰۱۹) همراستا است. در خصوص این فرضیه می‌توان گفت که فرزندان خانواده‌های منسجم استقلال و اختیار بیشتری در زندگی دارند و این استقلال و خودمختاری سبب می‌شود که در درس‌ها پیشرفت بیشتری داشته، مشغله‌های فکری کمتری دارند. انگیزه‌نیروی است که توسط هدف، هدایت و به برانگیختگی افراد منجر و ادامه رفتار را تا دستیابی به هدف موجب می‌شود و از آنجایی که رفتار هر فردی ناشی از انگیزه او است و انگیزه به‌طور مستقیم در چگونگی انجام یک فعالیت نقش دارد، این انگیزه در دانش‌آموزان خانواده‌های منسجم بیشتر است و حتی در امر یادگیری و آموزش نیز داشتن انگیزش تحصیلی تعیین‌کننده کیفیت و کمیت بسیاری از متغیرهای تحصیلی است. روانشناسان تربیتی از خودپنداره به‌عنوان یکی از مؤثرترین عوامل

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان لذت از کلاس تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 14/210$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان لذت از کلاس در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۹/۸ درصد واریانس لذت از کلاس را تبیین می‌کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان خشم تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 14/336$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان خشم در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۹/۸ درصد واریانس خشم را تبیین می‌کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان لذت از کلاس تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 16/367$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان لذت از کلاس در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۱۱/۹ درصد واریانس لذت از کلاس را تبیین می‌کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان اضطراب تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 18/359$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان اضطراب در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۱۳/۹ درصد واریانس اضطراب را تبیین می‌کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان شرم تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 15/409$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان شرم در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۱۲/۸ درصد واریانس شرم را تبیین می‌کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان غرور تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 12/437$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان غرور در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۱۰/۰ درصد واریانس غرور را تبیین می‌کند.

بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان ناامیدی تفاوت معنادار وجود دارد. ($F(1, 58) = 13/519$ و $P < 0/05$). به این صورت که میزان ناامیدی در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه گواه می‌باشد. متغیر گروه ۱۱/۹ درصد واریانس ناامیدی را تبیین می‌کند. بین دو گروه آزمایش و گواه در میزان خستگی تفاوت معنادار وجود

پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

موفقیت تحصیلی نام می‌برند و خودپنداره مثبت عاملی است که می‌تواند این انگیزش را در افراد به وجود می‌آورد که آن‌ها را برای رسیدن به موفقیت تشویق می‌کند و باعث تلاش آن‌ها برای دستیابی به موفقیت و پیشرفت تحصیلی می‌شود.

دانش‌آموزان خانواده‌های منسجم در این زمینه یک گام از دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق جلوتر هستند و فرصت‌های بیشتری برای درس دارند، در منزل همه چیز برای آن‌ها فراهم است و وظیفه آن‌ها فقط درس خواندن است ولی فرزندان طلاق علاوه بر درس خواندن وظایف دیگری نیز بر عهده دارند و همین وظایف حاشیه‌ای می‌تواند خودپنداره تحصیلی آن‌ها را در معرض خطر قرار دهد و در آن‌ها حس خستگی و فرسودگی ایجاد کند. در نتیجه انگیزش تحصیلی آن‌ها کاهش پیدا می‌کند.

همچنین با توجه به یافته‌های دوم پژوهش بین دو گروه آزمایش و گواه، در همه مؤلفه‌های هیجان تحصیلی دانش‌آموزان، در میزان لذت از کلاس، خشم، اضطراب، شرم، غرور، ناامیدی، خستگی تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج تا حدودی با یافته‌های پژوهش **حیات** (۱۳۹۶) هم‌راستا است. تنش‌های ناشی از شروع همه‌گیری کرونا و تغییرات قابل‌ملاحظه ایجاد شده در خانواده، باعث بروز مشکلات فراوانی برای فرزندان طلاق می‌شود که یکی از تبعات برخورد با این بحران، کاهش هیجان تحصیلی در دانش‌آموزان خانواده‌های طلاق است. همچنین بر طبق نتایج هیجان تحصیلی در فرزندان طلاق کاهش می‌یابد. در خصوص تبیین این فرضیه می‌توان گفت هیجان تحصیلی و مؤلفه‌های آن، از جمله لذت از کلاس به شدت تحت تأثیر عوامل محیطی و ادراکات افراد از این عوامل است که در سطح خانواده و نظام‌های آموزشی و اجتماعی گسترده‌اند؛ بنابراین عناصر و عوامل تشکیل‌دهنده در محیط‌های آموزشی (معلم، شیوه ارزشیابی، تجارب یادگیری، تکالیف، تشویق و تنبیه، اهداف آموزشی) از طریق تأثیر بر ادراک دانش‌آموزان از محیط کلاس، مواد و موضوع‌های درسی بر هیجان آنان پیرامون تحصیل و پیشرفت تحصیلی تأثیر می‌گذارند. هیجان دانش‌آموزان درباره تحصیل می‌تواند در جهت‌گیری‌های آن‌ها در فعالیت‌های یادگیری تأثیر عمده‌ای داشته باشد. دانش‌آموزان وقتی موضوع درس را لذت‌بخش و مفید بدانند، بر یادگیری تمرکز کرده و هدف تکلیف‌مداری را دنبال خواهند کرد. هیجان افراد درباره تحصیل و مدرسه در انتخاب اهداف آن‌ها مؤثر است. دانش‌آموزان زمانی در کلاس احساس امنیت و راحتی خواهند کرد که احساس کنند می‌توانند در کلاس فعالانه درگیر شده و در تصمیم‌گیری‌ها شرکت کنند. وقتی دانش‌آموز احساس کند معلم

هر لحظه قصد ارزیابی او را دارد، احساس ایمنی نمی‌کند و در نتیجه جوی تنش‌زا ایجاد خواهد شد. فرزندان طلاق به سبب آن که ممکن است وقت کمتری برای درس خواندن داشته باشند و با توجه به تک والدی شدن آن‌ها و تغییر در شیوه هیجان آن‌ها نسبت به محیط اطراف؛ از همتایان عادی تا حدودی فاصله می‌گیرند و این امر ممکن است نسبت به مدرسه نگرش خوبی نداشته باشند و این شبهه برای آن‌ها ایجاد شود که مدرسه جای آن‌ها نیست. ولی این امر به طور قطعی نمی‌تواند این‌گونه باشد؛ ممکن است در جوامع آماری دیگر این تفاوت اصلاً وجود نداشته باشد.

توصیه می‌شود به منظور کاهش تأثیرات طلاق بر دانش‌آموزان، کارگاه‌های آموزشی بیشتری توسط آموزش و پرورش با همکاری مشاورین و روانشناسان برگزار گردد. توصیه می‌شود راهکارهای روان‌شناختی از قبیل فن‌های ذهن آگاهی و روش‌های کنترل استرس از طریق فضای‌های مجازی در اختیار اعضای خانواده قرار گیرد. همچنین شیوه‌های آموزشی در جهت برخورد مناسب با فرزندان و سبک‌های فرزند پروری مناسب آموزش داده شود تا والدین دیدگاه مثبتی نسبت به فرزندان داشته باشند. مشاورین مدارس پرونده تحصیلی دانش‌آموزان دارای مشکلات رفتاری را بررسی کنند و برای آنان و والدین کارگاه‌های روانشناسی جهت آموزش برگزار نمایند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

کلید اصول اخلاقی در تمام مراحل پژوهش رعایت شده است. اطلاعات تمام شرکت‌کنندگان در پژوهش کاملاً محرمانه نگه داشته شد. همچنین، همه شرکت‌کنندگان در پژوهش مجاز بودند هر زمانی که تمایل داشتند، در هر مرحله‌ای از پژوهش، از پژوهش خارج شوند.

حامی مالی

برای انجام پژوهش حاضر از هیچ نهاد دولتی و غیردولتی حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشتند.

تعارض منافع

این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی ندارد.

پژوهش در روان‌درمانی کودک و نوجوان

منابع

- succeed in school and social adjustment of school students. *Journal of School Psychology*, 1(1), 27-45. (Persian)
- Kavian M, khojaste kashani A, tahami E..(2016) Psychological First Aid for Children of Divorce: A Literature Review. *Rooyesh*; 5 (3) :185-202 <http://frooyesh.ir/article-1-555-fa.html> (Persian)
- Laird, J. (2015). "effect of divorce on children's outcomes" [Online]. Available from: <http://www.econ.ku.dk/Kalender/seminarepreu/21052015/>
- Lloyd GM, Sailor JL, Carney W. (2014). "A phenomenological study of post-divorce adjustment in midlife". *J Divorce Remarriage*, 55(6): 441-50. [Doi:10.1080/10502556.2014.931757]
- Linnenbrink, E. A., & Pintrich, P. R. (2019). Motivation as an enabler for academic success. *School psychology review*, 31(3), 313-327. [Doi:10.1080/02796015.2002.12086158]
- Mehta, A. P. (1969). Achievement motive in high school boys. *Monographs of National Council of Educational Research and Training (NCERT)*, New Delhi, 61, 12-14
- Noushad, P. P. (2008). From teacher burnout to student burnout. Retrieved from ERIC Database. (ED502150).
- Pekrun, R., Lichtenfeld, S., Marsh, H. W., Murayama, K., & Goetz, T. (2017). Achievement emotions and academic performance: Longitudinal models of reciprocal effects. *Child development*, 88(5), 1653-1670 [Doi:10.1111/cdev.12704]
- Pekrun, R., Elliot, A. J., & Maier, M. A. (2009). Achievement goals and achievement emotions: Testing a model of their joint relations with academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 101(1), 115. [Doi:10.1037/a0013383]
- Parker, G. Durante, K. M. Hill, S. E. & Haselton, M. G. (2021). Why women choose divorce: An evolutionary perspective. *Current opinion in psychology*. [Doi:10.1016/j.copsyc.2021.07.020]
- Rastravesh, A., Mohammadi, I. (2020). The role of ineffective attitudes and academic self-concept in predicting students' test anxiety. *Journal of School Psychology*, 8(4), 77-91. [Doi: 10.22098/jsp.2020.866] (Persian)
- Sun, Ang, Zhao, Yaohui. (2016). Divorce, abortion, and the child sex ratio: The impact of divorce reform in China". *Journal of Development Economics*, Volume 120. [Doi:10.1016/j.jdeveco.2015.11.006]
- Samavi, S. A., ebrahimi, K., & javdan, M. (2017). Relationship between Academic Engagements, Self-efficacy and Academic Motivation with Academic Achievement among High School Students in Bandar Abbas. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 4(7), 71-92. [Doi: 10.22084/j.psychogy.2017.1654] (Persian)
- Shahyad S, Mohammadi M T(2021). Strategies to Promote the Mental Health of Children and Teenagers during the COVID-19 Pandemic: A Narrative Review. *J Mar Med*; 3 (4) :142-152 (Persian). <http://jmarmed.ir/article-1-196-fa.html>
- Sheikhholeslami, A., karimianpour, G., Mohammadi, Y. (2018). aa. *Journal of Educational Psychology Studies*, 15(30), 187-206. [Doi: 10.22111/jeps.2018.4008] (Persian)
- بشریور، سجاد، عیسی‌زادگان، علی، زاهد، عادل، احمدیان، لیلیا. (۱۳۹۲). مقایسه خودپنداره‌ی تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری و عادی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، (۲۵)، ۴۷-۶۴. [Doi: 10.22099/jsli.2014.2015]
- شیبانی فر، رضا، هاشمی، سهیل، کریمی، ایمان، کریمی، الهام. (۱۴۰۲). بررسی مقایسه‌ی انگیزش تحصیلی، نگرش به مدرسه فرزندان طلاق با هم‌تایان عادی در همه‌گیری کرونا. *فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مشاوره*، (۲)، ۹۵-۱۱۱. https://www.jarci.ir/article_251988.html

References:

- Abiola, F., & Akomolafe, M. J. (2013). Effects of Self-Management Technique on Academic Self-Concept of Under-Achievers in Secondary Schools. *Journal of Education and Practice*, 4(6), 138-141 [Dor:20.1001.1.17354986.1397.13.49.5.3]
- Cooper, K. M., Krieg, A., & Brownell, S. E. (2018). Who perceives they are smarter? Exploring the influence of student characteristics on student academic self-concept in physiology. *Advances in physiology education*, 42(2), 200-208. [Doi:10.1152/advan.00085.2017]
- Dalir Naser, N., & Hosseini Nasab, S. D. (2015). A Comparison of Academic Achievement and Achievement Motivation of Students in Regular and Smart Elementary Schools of Tabriz. *Journal of Instruction and Evaluation*, 8(29), 31-42 (Persian)
- Eghdami, Z., & Yousefi, F. (2018). Relationship between basic psychological needs and academic engagement with mediating role of self-efficacy. *Journal of Educational Psychology Studies*, 15(29), 37-72. [Doi: 10.22111/jeps.2018.3608]
- Eslami, E., Ghafari, O., Mousazade, T., Hashemi, T., Fathiazar, E. (2020). effectiveness instruction centralizer on moderation of learning orientation teachers on self - efficacy teachers and students academic self - concept of fourth grade. *Journal of Educational Psychology Studies*, 17(37), 26-1. [Doi: 10.22111/jeps.2020.5254]
- Ghafele bashi, M., Mosavi, S. F., & golshani, F. (2015). Academic Burnout in Students: the Predictive role of Perfectionism & Goal Orientation. *Journal of Educational Psychology Studies*, 12(22), 133-156. [Doi: 10.22111/jeps.2015.2141] (Persian)
- Hayat A, Esmi K, Rezaei R, Nabiee P..(2017) The Relationship between Academic Emotions and Academic Performance of Medical Students of Shiraz University of Medical Sciences. *RME*; 9 (4) :29-20 <http://rme.gums.ac.ir/article-1-528-fa.html>
- Jing, H. E. (2007). Analysis on the relationship among test anxiety, self-concept and academic competency. *Journal of Educational Psychology*, 5(1), 48-51. [Doi:10.17265/1539-8080/2007.01.011]
- Khojasteh Mehr1, R., Abbaspour, Z., Koraei, A., & Kochaki, R. (2012). The effect of a "Succeeding in School" program on the academic performance, academic self-concept, attitude towards school, learning how to

Wimmer S, lackner HK, papousek I, paechter M (2019) The effects of different dimensions of academic self-concept on previous student improvement after a stressful. 12:2019. page 1031-1040

[Doi: [abs/10.2147/PRBM.S219784](https://doi.org/abs/10.2147/PRBM.S219784)]

Yahyazadeh, H. & Hamed, mahboube. (2015). "Children of Divorce Issues in Iran and Related Interventions: A Meta-Analysis of Existing Articles". Bi-Quarterly Journal of Women and Family Studies. AlZahra

University Women's Research Institute, Volume 3, Number, Pages 91-.021(Persian)

Zangi Abadi M, Sadeghi M, Ghadampour E. (2018). The effect of teaching emotional processing strategies on academic emotion and academic self-efficacy among high school female students in Kerman. *Journal of Psychological Science*. 17(67), 399-406.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-134-fa.html>